

Európai Program a vizek védelmére Csökkenthetők a pontszerű növényvédő szer szennyezések

A növényvédelmi hatóság 2005. évi laboratóriumi mérései szerint a felszíni vízminták több mint fele tartalmazott növényvédő szer maradékot. Igaz, hogy legnagyobb részben csak kimutatási határon voltak jelen ezek az anyagok, de számos olyan vízfolyás is akadt, ahol az összes növényvédő szer szennyezettség, ha nem is riasztónak, de némi aggodalomra okot adónak mondható. Különösen érdemes erre odafigyelni akkor, ha ezek az eredmények évről évre ismétlődnek, és a helyzet nem javul. Sőt! A 2006. évi vizsgálatok egyes helyeken romló állapotokra utalnak. Önkéntelenül is adódik a kérdés mi ennek az oka, hogyan lehetne a kedvezőtlen tendenciákat megfordítani.

A EU Life programja az ECPA támogatásával egész Európán átívelő projektjével próbál a kérdésekre gyakorlati válaszokat adni.

TOPPS program

A TOPPS angol mozaikszó, jelentése: **T**rainig the **O**perators to prevent **P**ollution from **P**oint **S**ources (A növényvédő szerrel dolgozók továbbképzése a pontszerű szennyezések megelőzésére).

A program 2005-ben indult, és 2008. végén fog befejeződni. Négy régióra osztva 15 uniós tagállam vesz benne részt.

Dánia, Svédország, Finnország

Lengyelország, Csehország, Magyarország, Szlovákia

Olaszország, Franciaország, Spanyolország, Portugália

Belgium, Egyesült Királyság, Hollandia, Észak Franciaország, Németország

A projekt valójában egy egész Európára kiterjedő figyelmeztetés, üzenet, hogy a *vizek pontszerű növényvédő szer szennyezése szinte minden országban* napi problémát jelent, ennek csökkentése közös ügyünk. A jó eredmények elérésére minden lehetőségünk megvan. A program keretében végzett felmérés alapján ugyanis ez az a terület, ahol viszonylag egyszerű eszközökkel lehet megnyugtató megoldásokra jutni.

Útmutató (BMPs)

A munka során, a feladatok világos meghatározása érdekében

- adatbázisba gyűjtötték témához kapcsolódó, hozzáférhető adatokat, információkat
- kidolgoztak egy közös, egész Európára érvényes *útmutatót*, a pontszennyezések csökkentésének legjobb gyakorlatára (Best Management Practices)
- elemezték, hogy a növényvédelem különféle területein dolgozók mennyire vannak tudatában ennek a problémakörnek
- kísérleti területeket jelöltek ki különböző vízgyűjtő területeken, ahol helyzetfelmérést, oktatási programokat, bemutatókat tartanak a módszerek kipróbálására, és hatékonyságuk mérésére
- a tapasztalatok értékelésével javaslat készül a szennyezések megelőzésének legjobb módozataira
- hangsúlyt fektettek a szakértők folyamatos kapcsolattartására

A közös gondolkodás alapján az *útmutató* adja, amely egy előre meghatározott szerkezetet követ, fejezetei a növényvédő szer alkalmazás következő munkafázisaihoz (fő tevékenységek) igazodnak:

- Szállítás
- Tárolás
- Permetezés előtt

- Permetezés alatt
- Permetezés után
- Maradékok kezelése

Minden fő tevékenység további rész tevékenységekre került megosztásra.

Az egyes fejezetekben az általános kitételeket táblázatok követik, amelyekben átfogó érvényű megállapítások (előírások), illetve a részletes (specifikus) előírások követik egymást. Az átfogó megállapítások a „mit kell tenni?”, a részletes előírások = a „hogyan kell tenni?” kérdésekre próbálnak közérthető, gyakorlati válaszokat adni.

Az *átfogó megállapításokban* fogalmazódnak meg témára vonatkozó közös, „európai alapelvek”, amely minden tagországra érvényesek. A mintegy 400 javaslatból az a 100 „megállapítás” került kiválasztásra, amelyeknél a különböző egyeztetéseken a legnagyobb konszenzust lehetett elérni. A részletes (specifikus) előírások a helyi szabályozásokkal kibővített megoldási javaslatokat tartalmazzák. Helyi rendelkezések hiányában -jogszabályi hatály nélkül- a TOPPs előírások lehetnek az irányadók.

Illusztrációként nézzünk egy kiemelt részletet az útmutató táblázatából:

Fő munkafázis: Raktározás					
N°	Rész munkafázisok	Előírások	Specifikus előírások	Hivatkozás ...-ra	Hivatkozók rá
2120	elhelyezés	A kockázat csökkentése érdekében a raktárt olyan területen helyezze el, amely megfelelő távolságban van minden, környezeti szempontból érzékeny területtől.	A <i>növényvédő szer</i> raktárakat távol kell elhelyezni olyan területektől, amelyek szennyezése a vizekre kockázatot jelent, és /vagy úgy kell megépíteni, hogy ilyen veszélyektől ezek a területek védve legyenek, ne jelentsenek kockázatot. A raktárak létrehozásához, működtetéséhez a helyi hatóságok engedélye szükséges. <i>Új raktárakat fel-szín alatti vizek szempontjából érzékeny területektől legalább 50 m-re telepíteni.</i> <i>Növényvédő szer raktár - az egyéni növényvédő szer felhasználók 50 kg-ot meg nem haladó készletét kivéve - nem létesíthető víz-művek védőterületén, valamint ár- és belvízveszélyes területen.</i>	2345 2520 Hjsz	2345 2520

A program kiemelten fontos célkitűzése, hogy az útmutatóban megfogalmazottak a közösségen belül az érdekeltek (elsősorban a növényvédő szer felhasználók) lehető legszélesebb köréhez eljussanak. Ennek érdekében publikációk jelennek meg, illetve a gazdák számára szervezett eseményeken, kiállításokon,

gazdanapokon, tanfolyamokon a témához kapcsolódó előadásokat, továbbképzéseket, bemutatókat tartanak, tudatosítva bennük a vízszennyezés veszélyeit, egyúttal javaslatokat is nyújtanak arra, hogy a növényvédő szerek által okozott pontszennyezéseket hogyan lehet megelőzni.

Részvételünk

A programhoz Magyarország -kissé megkésve- csak az elmúlt év közepén csatlakozott. Első kézzelfogható eredmény egy kisebb terjedelmű tájékoztató elkészítése volt („Legjobb gyakorlattal a jobb vízvédelemért”), amely remélhetően sokakhoz eljutott már. Az ennél részletesebb útmutató („Legjobb kezelési gyakorlatok” (BMPs)) is hamarosan elkészül. Ebből is kiderül, hogy voltaképpen jól ismert, sokszor hallott dolgokról van szó. Az útmutató célja azonban pontosan az, hogy újból felelevenítse a tennivalókat, és figyelmeztessen arra is, hogy egy megszokott, helytelen rutin helyett a helyes gyakorlatot kell követni, mert ezzel eleget tehetünk a biztonságos növényvédő szer felhasználás követelményeinek. Várható, hogy a részletek megismertetésére az ország különböző pontjain előadások, tanfolyamok is szervezésre kerülnek.

Felismerve az ügy fontosságát, a közös felelőséget, számos intézmény, szakmai szervezet vett részt az eddigi munkában, és foglalt állást az együttműködés, a támogatás mellett (Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara, Növényvédőszer-gyártók és Importőrök Szövetsége, FVM Mezőgazdasági Gépesítési Intézet, egészségügyi intézetek, Agrárkamara, több növényvédő szer gyártó, forgalmazó: -Syngenta, Monsanto, Bayer, Summit-Agro, Agroterm, IKR.) Közös érdek, hogy a program az egész országra kiterjedjen. Igazi sikerre azonban csak akkor lehet számítani, ha résztvevők köre folyamatosan bővül.

/Dr. Ocskó Zoltán/
program koordinátor

